

وضع کنونی عدالت راضی کننده نیست توقع نظام حداکثری است

دومین نشست اندیشه های راهبردی در جمهوری اسلامی، صبح دیروز با «موضوع عدالت» و با هم اندیشی و تبادل نظر رهبر معظم انقلاب و ده ها نفر از اندیشمندان، متفکران، استادان و محققان دانشگاهی و حوزوی برگزار شد.

رهبر انقلاب در دومین نشست اندیشه های راهبردی: وضع کنونی عدالت راضی کننده نیست توقع نظام حداکثری است

دومین نشست اندیشه های راهبردی در جمهوری اسلامی، صبح دیروز با «موضوع عدالت» و با هم اندیشی و تبادل نظر رهبر معظم انقلاب و ده ها نفر از اندیشمندان، متفکران، استادان و محققان دانشگاهی و حوزوی برگزار شد. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، در این نشست 4 ساعته، ابتدا 10 نفر از صاحب نظران و نخبگان در دو بخش نظری و کاربردی دیدگاه های خود را درباره «مبانی، مفاهیم، ابعاد، کارکردها و ضرورت های عدالت» بیان کردند. اولین نشست اندیشه های راهبردی در جمهوری اسلامی، آذر ماه سال گذشته با موضوع الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت برگزار شده بود.

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در این هم اندیشی راهبردی، با تأکید بر ضرورت تلاش جدی و تضارب آرای اندیشمندان و متفکران برای دستیابی به نظریه اسلامی ناب در باب عدالت، کارهای انجام شده برای تحقق عدالت اجتماعی را در سه دهه اخیر خوب ارزیابی کردند اما افزودند: وضع فعلی، مطلقاً راضی کننده نیست چرا که نظام اسلامی به دنبال اجرای حداکثر عدالت و تحقق کامل عدالت به مفهوم یک ارزش مطلق و همگانی است.

ایشان، مطالب مطرح شده در این هم اندیشی را پرمغز و مفید دانستند و خاطرنشان کردند: نشست امروز، تنها یک آغاز بود و امیدواریم مبحث عدالت با استفاده از ظرفیت گسترده صاحب نظران سراسر کشور، به گفتمانی نخبگانی تبدیل شود و با استمرار و پیگیری شایسته، به سرانجامی مبارک برسد.

ایشان، عدالت را دغدغه همیشگی بشر دانستند و با اشاره به ورود متفکران و اندیشمندان تاریخ بشر به این مقوله خاطرنشان کردند بررسی دقیق نشان می دهد که با وجود نظریه پردازی های مختلف اندیشمندان در مبحث عدالت، نقش ادیان الهی در این مقوله، بی نظیر و استثنایی بوده است.

رهبر انقلاب اسلامی، با استناد به قرآن مجید، عدالت را هدف اصلی ادیان برشمرند و افزودند: عدالت، هدف نظام سازی اجتماعی ادیان و حرکت بشر در چارچوب دین بوده است و این اهتمام جدی به عدالت، در هیچ مکتب بشری یافت نمی شود.

حضرت آیت الله خامنه ای در تبیین بیشتر تفاوت عدالت در «نگاه ادیان و مکاتب بشری»؛ خاطرنشان کردند: انبیاء علاوه بر تبیین عدالت، برای تحقق آن، عملاً با طاغوت ها و ستمگران وارد پیکار می شدند و در معارضه ظالم و مظلوم، همیشه در جبهه مظلومان بوده اند اما نظریه پردازان فقط در حد حرف و کلام به «عدالت» پرداخته اند.

ایشان، اعتقاد همه ادیان الهی به منتهی شدن تاریخ بشر به دوران مبتنی بر عدل را سومین «تفاوت عدالت» در ادیان الهی و مکاتب بشری دانستند و افزودند: ادیان الهی در نگاه به مبدأ خلقت - هستی و بشر - در مسیر حرکت تاریخی ملت ها و در تبیین پایان این مسیر یعنی معاد، همواره بر عنصر عدالت تأکید کرده اند که این مسئله ای استثنایی و بی نظیر است.

حضرت آیت الله خامنه ای افزودند: براساس همین نگاه دینی بود که «عدالت» در انقلاب اسلامی نیز از همان آغاز، جایگاهی بی نظیر یافت و در شعارهای ملت - قانون اساسی - سخنان و دیدگاه های امام خمینی (رض) و دوران های مختلف حیات سی و دو ساله جمهوری اسلامی، به عنوان یک ارزش مطلق مورد تأکید قرار گرفت.

رهبر انقلاب اسلامی، عدالت را سرلوحه دغدغه های همیشگی نظام اسلامی دانستند و با اشاره به کارهای فراوان و گسترده ای که پس از انقلاب برای تحقق عدالت اجتماعی انجام شده افزودند: این کارهای خوب، راضی کننده نیست چرا که ما براساس نگاه اسلامی، تحقق کامل عدالت و محو هرگونه ظلم را هدف قرار داده ایم که برای پر کردن فاصله وسیع وضع موجود و تحقق عدالت اجتماعی، باید تلاش مستمر، جدی و همه جانبه انجام داد.

حضرت آیت الله خامنه ای با اشاره به توجه امروز نظام اسلامی برای دستیابی به نظریه اسلامی ناب در مقوله عدالت افزودند: تا امروز نیز شناخت و تعاریف اجمالی از عدالت وجود داشته است اما باید تلاش کنیم عدالت به گفتمانی زنده و همیشه حاضر در صحنه های مختلف کشور تبدیل شود و در میان نخبگان - مسئولان - مردم و بخصوص نسل جوان همواره به عنوان یک مسئله اصلی مطرح باشد.

ایشان در تبیین بیشتر اهداف برگزاری نشست اندیشه های راهبردی درباره عدالت افزودند: برای کاهش فاصله کنونی تا تحقق حداکثری عدالت، باید به روش ها و راهکارهای جدید و مؤثر دست پیدا کنیم که این مسئله نیز به هم اندیشی متفکران نیاز دارد.

رهبر انقلاب اسلامی دوران آزمون و خطا را در مقوله عدالت، دورانی سپری شده دانستند و تأکید کردند: در سه دهه اخیر در موارد زیادی، در باب عدالت به صورت آزمون و خطا عمل کرده ایم اما از این پس باید، براساس تعاریف و روش های متقن حرکت کنیم.

رهبر انقلاب اسلامی، حرکت کشور در مسیر پیشرفت های سریع و جهشی را یکی دیگر از عوامل ضرورت توجه بیشتر به مقوله عدالت برشمرند و افزودند: ادامه این حرکت پرشتاب، نیازمند تصمیم گیری های بزرگ است و اگر در این تصمیم گیری ها از عنصر عدالت و ارتباط عدالت و پیشرفت «غفلت شود، خسارات فراوانی به بار خواهد آمد.

ایشان در ادامه سخنانشان با تمرکز بر مبحث نظری عدالت، افزودند: هدف ما رسیدن به نظریه اسلامی ناب و خالص در باب عدالت است که برای دستیابی به این هدف بسیار مهم، باید با نگاه متجددانه و نوآورانه، به منابع اسلامی رجوع کنیم و با استفاده از متدها و فنون خاص این کار، نظریه اسلامی خالص را در مقوله عدالت استخراج کنیم.

ایشان در همین زمینه تأکید کردند: در دستیابی به نظریه اسلامی عدالت باید از التقاط و هرگونه مونتاژ نظریه های دیگر بشدت پرهیز کرد و با مراجعه به منابع اصیل اسلامی، این نظریه را استخراج نمود.

حضرت آیت الله خامنه ای، تعریف عدالت را در هر مکتب مبتنی بر پایه های هستی شناسی آن مکتب دانستند و افزودند: به همین علت نباید در شناخت نظریه اسلامی عدالت، از مکاتب دیگر، استفاده کرد.

حضرت آیت الله خامنه ای با اشاره به تفاوت عمیق نگاه اسلام و مکاتب بشری به عدالت افزودند: عدالت در اسلام، ناشی از حق است و عدالت ورزی یک وظیفه الهی محسوب می شود در حالی که در مکاتب بشری، این نگاه وجود ندارد.

رهبر انقلاب اسلامی، تعدد و تضارب آرا را نیازی واقعی در روند دستیابی به نظریه اسلامی ناب در باب عدالت دانستند و افزودند: نباید کسی تصور کند که در این مقوله، با نوعی پیش داوری می خواهیم به برداشتی که در ذهنمان است برسیم بلکه باید تلاش کنیم در پرتو تضارب آرا و نشاط علمی، به آنچه حق و صحیح است دست یابیم.

حضرت آیت الله خامنه ای تأکید کردند: حتی پس از دستیابی به نظریه اسلامی خالص در باب عدالت، تضارب آرا در این زمینه باید همواره ادامه داشته باشد.

ایشان افزودند: در این مقطع در واقع باید تلاش کرد به یک جمع بندی قوی - متقن، مستدل و منسجم در باب عدالت دست یافت تا برنامه های درازمدت با اتکاء به آنها تدوین شود.

رهبر انقلاب اسلامی افزودند: پس از این جمع بندی نیز باید پژوهش های جدیدی بویژه در مباحث کاربردی و روشهای اجرایی نظریه صورت گیرد که در این زمینه می توانیم از تجربیات مفید دیگران نیز استفاده کنیم.

حضرت آیت الله خامنه ای، ایجاد رشته عدالت پژوهی در حوزه و دانشگاه را، نوعی سرمایه گذاری مفید برای ایجاد و تقویت گفتمان عدالت و تربیت نیروهای توانمند دانستند و افزودند: یکی دیگر از کارهای مهم نظری، یافتن شاخص برای اندازه گیری میزان تحقق عدالت اجتماعی است.

ایشان خاطرنشان کردند: برخی شاخص های مطرح در نظریه های غربی در شرایط خاص قابل استفاده است اما بسیاری از آنها ناقص و یا کلاً غلط است بنابراین باید شاخص هایی مستقل برای تحقق عدالت از دیدگاه اسلام تعریف شود.

رهبر انقلاب اسلامی، توجه مجلس و شورای نگهبان را به مقوله عدالت در هر نوع قانون گذاری، از کارهای ضروری برشمردند و افزودند: در عرصه عمل باید برای اجرای عدالت اجتماعی کارهای فراوان انجام شود.

حضرت آیت الله خامنه ای در پایان سخنانشان، اعتقاد به مبدأ و معاد را در مسئله عدالت، دارای نقشی اساسی خواندند و افزودند: اعتقاد به معاد، و باور داشتن تجسم اعمال در قیامت، موجب نیرو و نشاط عدالت خواهانه می شود و در واقع نمی توان در جامعه ای که اعتقاد به مبدأ و معاد وجود ندارد، عدالت حقیقی را مستقر کرد.

ایشان، تلاش هر فرد برای اجرای عدالت درباره خود را نکته مهم دیگری در مقوله عدالت خواندند و افزودند: نگاه عادلانه هر فرد به خود، موجب دوری از گناه و ایجاد حالت خضوع و خشوع در مقابل پروردگار می شود و این مسئله به ایجاد عدالت اجتماعی نیز کمک می کند.

اولین سخنران این نشست راهبردی در بخش دیدگاه های نظری، دکتر حسین عیوض لو، استادیار دانشگاه امام صادق (ع) بود. دکتر عیوض لو با ارائه دیدگاه های خود درباره «#171؛ مفاهیم و معیارهای عدالت اجتماعی و اقتصادی در چارچوب الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت»؛ گفت: عدالت اجتماعی به معنای آن است که هرکس در جامعه بتواند پاداش متناسب با شایستگی ها و تلاش خود را دریافت کند.

این استاد دانشگاه حق برخورداری برابر از منابع و ثروتهای عمومی - سهم بری براساس میزان مشارکت در تولید و قرار گرفتن اموال در موضع صحیح را معیارها و قواعد عدالت از دیدگاه اسلام خواند.

حجت الاسلام ابوالقاسم علیدوست عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، اندیشمند دیگری بود که در دومین نشست اندیشه های راهبردی به تشریح ابعاد عدالت به عنوان «#171؛ یک سند، قاعده، رویکرد و گفتمان عام در کشف و اجرای احکام اسلام»؛ پرداخت.

این استاد حوزه و دانشگاه گفت: با عدالت نمی توان کژدار و مریز برخورد کرد بلکه باید با این مفهوم بنیادی، برخوردی روشمند انجام داد تا به یک گفتمان عام تبدیل شود.

حجت الاسلام علیدوست، عدالت را یک قاعده در فقه دانست و افزود: در فهم دلایل و استنباط احکام، باید عدالت را به عنوان یک رویکرد مورد توجه قرار داد و در اجرای احکام نیز، عدالت را، گفتمان حاکم بر رفتار و گفتار مسئولان و کارگزاران قرار داد.

سومین سخنران دومین نشست اندیشه های راهبردی، دکتر فهیمه فرهمندپور استادیار دانشگاه تهران بود. دکتر فرهمندپور تحت عنوان «#171؛ اقتضائات و ملاحظات عدالت جنسیتی با رویکرد دینی»؛ گفت: عدالت را نباید تقسیم کمی فرصتها و مشاغل در نظر گرفت بلکه در برداشت صحیح از عدالت، تفاوت های طبیعی زن و مرد پذیرفته می شود.

وی افزود: برای ایجاد عدالت بویژه در مشاغل تخصصی باید شایسته سالاری مورد توجه کامل قرار گیرد و در الگوی اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی تجدید نظر شود.

ایجاد عرصه هایی غیر از ورود به دانشگاه برای تأمین نیازهای روانی، علمی و شخصیتی زنان و دختران از دیگر پیشنهادهای خانم

فرهمنند پور بود.

حجت الاسلام سيدعباس نبوي، مدرس حوزه و دانشگاه به عنوان سخنران بعدي، با اشاره به فرمان و امر مکرر پروردگار در قرآن کریم براي اقامه عدل و قسط گفت: بايد ضمن نظريه پردازي در مقوله عدالت، شاخص هاي قابل اندازه گيري نيز ارائه داد.

حجت الاسلام نبوي، برابري در فرصتها، رشد ظرفيتها و بکارگيري توانمندی ها را سه شاخص مهم عدالت اجتماعي دانست و افزود: بايد عدالت اجتماعي را به عنوان بنیان قواعد اجتماعي، راهبرد اصلي و توسعه‌ها؛ و مبنای رشد فرهنگ عمومي مورد توجه قرار داد که متأسفانه نهادهای متولي فرهنگ عمومي به این مسئله کم توجه اند و رهبري و جنبش دانشجویي پيگير مقوله عدالت اجتماعي هستند.

این مدرس حوزه و دانشگاه تأکید کرد: در الگوی اسلامي - ایراني پیشرفت، عدالت اجتماعي، و کلان راهبردي؛ است که بايد در همه عرصه ها مورد توجه کامل قرار گیرد.

پنجمین سخنران هم اندیشي نخبگان و رهبر انقلاب در باب عدالت، دکتر سيد محمد مير س ندسي استادیار دانشگاه امام حسين بود.

دکتر مير سندسي با اشاره به مباني دو نظريه غالب در بحث عدالت يعني شايستگي و نياز گفت: در جمهوري اسلامي بايد نظريه اي ترکيبي را پيگيري کنیم که در این نظريه تأمین نيازهاي عامه مردم مورد توجه جدي است اما راه براي بهره مندي اشخاص براساس شايستگي و تلاش نيز باز است.

وي با اشاره به نبود نظريه منسجم و روشن درباب مفهوم عدالت در کشور افزود: به همین علت هر مسؤولي روي کار مي آيد، براساس برداشت خود از مفهوم عدالت، عمل مي کند که این برداشتهاي فردي گاه با يکديگر متفاوت و حتي در تعارضند.

بخش دوم نشست اندیشه هاي راهبردي با موضوع عدالت، به مباحث کاربردي اختصاص داشت. در آغاز این بخش، حجت الاسلام سيدعباس موسويان مدرس حوزه و دانشگاه با بررسي و جاياگاه عدالت اقتصادي در بانک داري اسلامي؛ گفت: توزيع منابع بانكي، زماني عادلانه و در جهت فقرزدايي است که اشتغال زايبی و رشد متوازن در تخصيص منابع بانكي مورد توجه قرار گیرد.

دکتر موسويان، تخصيص منابع به طرح هاي داراي ارزش افزوده، توزيع متوازن منابع، و توزيع عادلانه سود را از اصول و معيارهاي توزيع عادلانه منابع بانكي دانست و گفت: نظام بانکداري بايد با کاهش حاشيه سود خود، در جهت سود حقيقي سپرده گذاران متحول شود.

دومین سخنران بخش کاربردي نشست اندیشه هاي راهبردي، دکتر الياس نادران دانشيار دانشگاه تهران بود.

وي با ارائه مقاله اي تحت عنوان عدالت توزيعي و اقتصاد رانتي؛ به بررسي مشکلات اقتصادي - اجتماعي پديده رانت پرداخت. دکتر نادران معتقد است جهت گيريهاي عدالت خواهانه پس از پيروزي انقلاب، با وجود فراز و نشیب هاي مختلف، در مجموع باعث بهبود توزيع شاخص هاي درآمدي شده است، اما به علت تداوم ساختارهاي اقتصادي مبتني بر رانت، مشکلات ناشي از این پديده همچنان ادامه دارد.

عدالت بين نسلي در بهره برداري از منابع طبيعي؛ عنوان مقاله سومین سخنران بخش کاربردي نشست امروز يعني حجت الاسلام سعيد فراهاني فرد، استادیار دانشکده علوم اقتصادي بود.

این استاد دانشگاه، تشریح عادلانه مالکيت دولتي و عمومي بر ثروت هاي طبيعي - ساز و کار صحيح توزيع اوليه منابع طبيعي و قوانين لازم براي حفاظت از منابع طبيعي را از اصول ایجاد عدالت بين نسلي در بهره برداري از منابع طبيعي دانست و گفت: از دیدگاه اسلام، دولت داراي جاياگه‌اي است که مي تواند با نظارت بر چگونگي استفاده از منابع طبيعي، عدالت را در این زمينه پيگيري و محقق کند.

نشست هم اندیشي رهبر انقلاب اسلامي و اندیشمندان و صاحب نظران در باب عدالت با سخنراني دکتر مجيد ياسوري ادامه يافت. وي که دانشيار دانشگاه گيلان است عدالت محيطي را راهکاري براي تحقق توسعه پايدار ملي دانست و گفت: منابع بايد ميان مناطق مختلف جغرافيايي، متناسب با نيازها و بطور عادلانه توزيع شود تا شکاف اقتصادي - اجتماعي بخش هاي گوناگون کشور کاهش يابد و دورنمائي زندگي حتي در محرومترين مناطق بهبود يابد.

دهمین و آخرين سخنران دومین نشست اندیشه هاي راهبردي، دکتر محمد جواد لاريجاني استاد دانشگاه بود. وي با عنوان وضعيت عدالت و حقوق بشر در سطح بين المللي؛ به تشریح مباني عدالت در ليبراليزم غربي و دين مبين اسلام پرداخت.

بخشي از دومین نشست اندیشه هاي راهبردي در جمهوري اسلامي به پرسش و پاسخ محققان و اندیشمندان و نقد و بررسي؛ دیدگاه هاي مطرح شده اختصاص داشت. در این بخش استادان و محققاني که به ارائه مقاله پرداخته بودند به سؤالات و نقدهاي حاضران پاسخ گفتند.

در آغاز این هم اندیشي دکتر صادق واعظ زاده دبیر این نشست، با اشاره به پيگيري موضوعات نشست اول اندیشه هاي راهبردي گفت: مقدمات ایجاد مرکزي براي هماهنگي و راهبري تحقيقات مربوط به الگوي اسلامي ایراني پیشرفت انجام شده است که این مرکز کليه ظرفيتهاي نخبگان کشور را براي تدوين این الگوي راهبردي فعال خواهد کرد.

دکتر واعظ زاده همچنین با تشریح اهداف دومین نشست اندیشه هاي راهبردي گفت: تلاش خواهد شد با تکیه بر مطالب ارائه شده و استفاده از همه ظرفيتها و نظريه عدالت؛ تدوين شود.

در پایان این دیدار نماز جماعت ظهر و عصر به امامت حضرت آيت الله خامنه اي اقامه شد.

